

ДОКЛАД

ОТ

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

**ОТНОСНО ЧЛ. 47 ОТ НАРЕДБАТА ЗА ИЗИСКВАНИЯТА
ЗА ТРЕТИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА
ОТРАБОТЕНИ МАСЛА И ОТПАДЪЧНИ
НЕФТОПРОДУКТИ**

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	4 стр.
I. Основни положения в Наредбата	4 стр.
1. Цел на Наредбата	4 стр.
2. Обхват на Наредбата	5 стр.
3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла	5 стр.
4. Лицата, извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти	6 стр.
II. Преглед на ситуацията в страната през 2011г.	6 стр.
1. Организации по оползотворяване и лица, изпълняващи задълженията си индивидуално	6 стр.
2. Брой на издадените разрешения за дейности с отпадъци от отработени масла.....	7 стр.
3. Предприети мерки и действия от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално.....	7 стр.
III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата.....	8 стр.
1. Пуснати на пазара масла	8 стр.
2. Събрани отработени масла	9 стр.
3. Оползотворени и/или обезвредени масла.....	9 стр.
IV. Изпълнение на заложените в Наредбата цели	11 стр.
Заключение	12 стр.

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ И АБРЕВИАТУРИ

- Наредба – Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (Приета на 01 Ноември 2005 г. с ПМС № 230, изм. ДВ бр. 53 от 10 юни 2008 г., изм. ДВ. Бр. 29 от 8 Април 2011 г)
- МОСВ - Министерство на околната среда и водите;
- ИАОС - Изпълнителна агенция по околна среда;
- РИОСВ – Регионална инспекция по околна среда и води;
- ПУДООС – Предприятие за управление дейностите по опазване на околната среда;
- НСИ - Национален статистически институт;
- ОМ – Отработени масла;
- ООп- Организация по оползотворяване на отработени масла;
- ЗООС – Закон за опазване на околната среда;
- ЗУО – Закон за управление на отпадъците (обн., ДВ, бр.86 от 30.09.2003 г., посл.изм. ДВ. бр.30 от 12.04.2011г.);
- Наредба № 9 - Наредба № 9 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публичния регистър на издадените разрешения, регистрационни документи и на закритите обекти и дейности (обн. ДВ, бр. 95 от 2004 г.);
- Наредба за МПС - Наредба за изискванията за третиране на отпадъците от моторни превозни средства (обн. ДВ, бр. 104 от 2004г., посл.изм.ДВ, бр.29 от 08.04.2011г);
- ДР – Допълнителни разпоредби от Наредбата
- Регламент на статистиката - Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците

УВОД

Настоящият доклад се изготвя от Изпълнителна агенция по околна среда въз основа на събраните данни по Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (Наредба), приета на 01 Ноември 2005 г. с ПМС № 230, изм. ДВ бр. 53 от 10 юни 2008 г., изм. ДВ. Бр. 29 от 8 Април 2011 г.

Основната цел на доклада е да се направи извод за постигане на заложените в Наредбата цели, като се обобщава информацията за отчетната 2011г. както за пуснатите на пазара масла, така и за отработените масла (ОМ), информация за издадените разрешения на лицата, извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти, броя на издадените разрешения на организациите по оползотворяване (ООп) на ОМ и броя на утвърдените програми на лицата, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално.

І. Основни положения в Наредбата

1. Цел на Наредбата

С наредбата се определят изискванията за събирането, временното съхраняване, транспортирането, оползотворяването и обезвреждането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, като се регламентират изискванията за:

- предотвратяване и ограничаване на замърсяването на въздуха, водите и почвите и ограничаването на риска за човешкото здраве и околната среда в резултат на третирането и транспортирането на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- предприемане на мерки от лицата, които пускат на пазара масла, събирането, оползотворяването и/или обезвреждането на образуванията в резултат на тяхната употреба отработени масла без риск за човешкото здраве и околната среда и за постигане на целта за оползотворяване;

- въвеждане и функциониране на екологосъобразна система за управление и контрол на дейностите по третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- информирание на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти и наличните системи за събиране, оползотворяване и обезвреждане.

Наредбата въвежда и някои забрани относно отработените масла:

- изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в повърхностните и подземните води, в териториалното море и в канализационните системи;

- съхраняването и/или изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, водещо до замърсяване на почвата;

- третирането, включително изгарянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти, водещо до превишаване на установените норми за допустими емисии на вредни вещества в атмосферния въздух;

- нерегламентираното изхвърляне на отпадъците, образувани от извършването на дейности по третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти;

- предаването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти на лица, които не притежават съответните разрешителни документи за дейности с отпадъци;

- смесването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти с други отпадъци, което ще възпрепятства тяхното оползотворяване;

- смесването на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти с горива, охлаждащи течности, спирачна течност, разтворители и други вещества и материали;

- изхвърлянето на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти в съдове за събиране на битови отпадъци;
- извършването на смяна на отработени масла на места, които не са оборудвани за целта, и в съдове, неотговарящи на нормативните изисквания;
- депонирането на отработени масла и течни отпадъчни нефтопродукти.

2. Обхват на Наредбата

По смисълът на Наредбата "масла" са продукти, получени от базови минерални и/или синтетични масла и добавки и предназначени за използване в качеството на смазочни материали, среда за предаване на усилие и топлина, диелектрични и технологични течности, в т. ч.: моторни, компресорни, турбинни масла, течности за хидравлични трансмисии, масла за зъбни предавки, масла за обработка на метали, формовъчни и антикорозионни масла, електроизолационни масла.

„Отработено масло” е всяко смазочно или индустриално масло на минерална основа или синтетично, негодно за употреба по първоначалното си предназначение, включително отработени моторни и смазочни масла, масла за зъбни предавки, турбинни, хидравлични, изолационни и топлопредаващи масла.

„Отпадъчни нефтопродукти” са всички течни, полутечни или твърди отпадъци на нефтена основа или техни смеси:

- а) които се отделят при съхраняването на нефт, течни горива, масла;
- б) отпадъци от почистване на транспортни резервоари и резервоари за съхраняване на нефт, течни горива, масла;
- в) отпадъци от маслено-водна сепарация;
- г) отпадъци от течни горива;
- д) отпадъци от преработка на нефт;
- е) утайки и емулсии, получени от различни производства;
- ж) нефтосъдържащи отпадъци - резултат от нормалната експлоатация на кораби.

Отработените масла и отпадъчните нефтопродукти, образувани в резултат на разкомплектоването на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) съгласно Наредбата за изискванията за третиране на отпадъци от моторни превозни средства се зачитат за изпълнение на целите по чл. 21, ал. 3 от Наредбата за изискванията за третиране на отпадъци от моторни превозни средства при тяхното регенериране и/или оползотворяване, като разходите са за сметка на лицата, пускащи на пазара МПС.

3. Задължения на лицата, които пускат на пазара масла

Съгласно Допълнителните разпоредби (ДР) на Наредбата „Лице, което пуска на пазара масла” е физическо или юридическо лице, което е производител и/или вносител/ и/или лице, което въвежда на територията на страната от територията на друга държава - членка на ЕО, и предоставя масла на друго лице срещу заплащане или безплатно, и/или ги използва като част от търговска, производствена или професионална дейност с цел продуктите да бъдат разпространени или използвани на територията на Република България.

Лицата, които пускат на пазара масла са отговорни за събирането и оползотворяването на отработените масла, както и за екологосъобразното обезвреждане на отработените масла, които не могат да бъдат оползотворени. В съответствие с принципа „отговорност на производителя” Наредбата регламентира изисквания към тях да оползотворяват процент от количествата пуснати от тях на пазара свежи масла. Заложената количествена цел за 2011 г. е оползотворяване на не по-малко от 40 % отработени масла.

4. Лицата, извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти

Лицата, извършващи дейности по оползотворяване и/или обезвреждане на отработени масла или отпадъчни нефтопродукти трябва да притежават разрешение за дейности с отпадъци издадено от съответния компетентен орган.

Йерархията при третирането на отработени масла е в съответствие със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), като приоритетно е оползотворяването на отработените масла и отпадъчни нефтопродукти чрез регенериране. В случаите когато техническите, икономическите и организационни условия не позволяват регенериране, отработените масла се изгарят с оползотворяване на енергията. При невъзможност за оползотворяване по нито един от горните методи, на последно място в йерархията стои екологосъобразно обезвреждане.

II. Преглед на ситуацията в страната през 2011г.

В брой 29 на Държавен вестник от 08 април 2011 г. е публикувано Постановление на Министерски съвет № 76 от 31 март 2011 г. с което се изменя Наредбата за изискванията за третиране и транспортиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти. Съгласно изменението изпращането на отработени масла от територията на страната към територията на друга държава – членка на Европейския съюз (ЕС), и/или изнасянето им извън територията на ЕС с цел оползотворяване се зачитат за изпълнение на задълженията и на целите по оползотворяване само ако превозът е извършен при спазване изискванията на Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2006 г. относно превози на отпадъци и е налице доказателство, че операцията по оползотворяване е извършена при условия, равностойни на изискванията на Закона за управление на отпадъците и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

Въвежда се изискването лицата, които пускат на пазара масла и имат сключени договори с организация по оползотворяване да и заплащат възнаграждение, определено от организацията. Ежегодно до 20 януари всяка организация по оползотворяване трябва да предоставя на министъра на околната среда и водите списък на лицата, участващи в нея, които не са заплащали уговореното и възнаграждение и които не са и докладвали количеството масла, пуснато от тях на пазара за предходната година.

1. Организации по оползотворяване и лица, изпълняващи задълженията си индивидуално

Лицата, които пускат на пазара масла, изпълняват задълженията си индивидуално или чрез колективни системи, представлявани от организация по оползотворяване. По смисъла на ДР "Организация по оползотворяване на отработени масла" е юридическо лице, регистрирано по Търговския закон, което не разпределя печалба и управлява дейностите по събиране и оползотворяване на отработени масла.

През отчетната 2011г. разрешения по чл. 64, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците са имали шест организации по оползотворяване на отработени масла:

1. „Национална компания за събиране и оползотворяване на отработени масла”ООД (НКСОМ)
2. „Норд Авторециклинг” АД
3. „Ойл Рециклейшън”ООД
4. „Екоривейс Ойл”АД
5. „Национална организация по оползотворяване и рециклиране на отпадъци” АД (НООРО)

6. „Лубрика – Екологични дейности”ЕООД

През 2011 г. 27 фирми имат утвърдени програми за индивидуално изпълнение задълженията си.

Лицата, които не изпълняват задълженията си индивидуално и не членуват в ООп, заплащат продуктова такса в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като събраните средства се изразходват за дейности свързани с управление на ОМ, както и за финансиране на екологични проекти в съответствие с Правилника за устройството и дейността на ПУДООС.

Събраната сума от заплатени продуктови такси в ПУДООС за масла през 2011г. възлиза на 213320.79 лв.

2. Брой на издадените разрешения за дейности с отпадъци от отработени масла

Броят на новоиздадените разрешения по чл. 37 от ЗУО за извършване на дейности по третиране на отработени масла и отпадъчни нефтопродукти през 2011 г. е 39.

3. Предприети мерки и действия от организациите по оползотворяване и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално

Съгласно чл.45 от Наредбата ежегодно до 31 март лицата, които пускат на пазара масла, които изпълняват задълженията си индивидуално, и организациите по оползотворяване на масла представят на изпълнителния директор на ИАОС информация за предходната година за:

◇ Предприетите мерки за организиране на събирането и оползотворяването на отработени масла:

- изграждане на площадки за временно съхранение и съоръжения за оползотворяване на отработени масла и нефтопродукти в областните центрове с най-големи генератори на отработени масла;

- сключване на договори с преработващи предприятия с цел оползотворяване на ОМ;

- сключване на договори с кметове на общини за съвместна дейност за събиране и оползотворяване на ОМ в тези общини;

- организиране на специализиран транспорт за превоз на ОМ – автоцистерни, бордови автомобили и др.;

- изграждане на складови стопанства с резервоари, предназначени за разделно временно съхранение.

◇ Мерките, които са били взети в случай на временно прекъсване на събирането или намаляване количеството на събраните отработени масла и тяхното последващо третиране:

- разработване и внедряване на софтуерна система за следене количествата на маслата, които са пуснати на пазара, както и на събраните ОМ;

- сключване на договори с повече от една преработваща компания за отделните видове ОМ;

- износ на ОМ за оползотворяване извън страната.

◇ Предприетите действия за информиране и привличане на потребителите в прилаганата система за събирането на отработени масла, включително проведените информационни кампании

- изграждане и поддържане на интернет сайт с информация за изградените системи за събиране на ОМ;

- организиране на семинари и обучения на фирми;

- разпространяване на рекламни и информационни материали относно необходимостта от събиране и предаване за преработка на ОМ;

- активизиране на потребителите чрез повишаване на икономическия интерес – отстъпки от цената при закупуване на масла при предаване на отработените и безплатна смяна на маслата.

III. Количествени данни във връзка с изпълнението на Наредбата

1. Пуснати на пазара масла

Съгласно ДР на Наредбата, "пускане на пазара на масла" е първото предоставяне на масла на разположение на друго лице срещу заплащане или безплатно като част от търговска или професионална дейност с цел продуктът да бъде разпространен на територията на Република България и/или използван като част от търговска, производствена или професионална дейност.

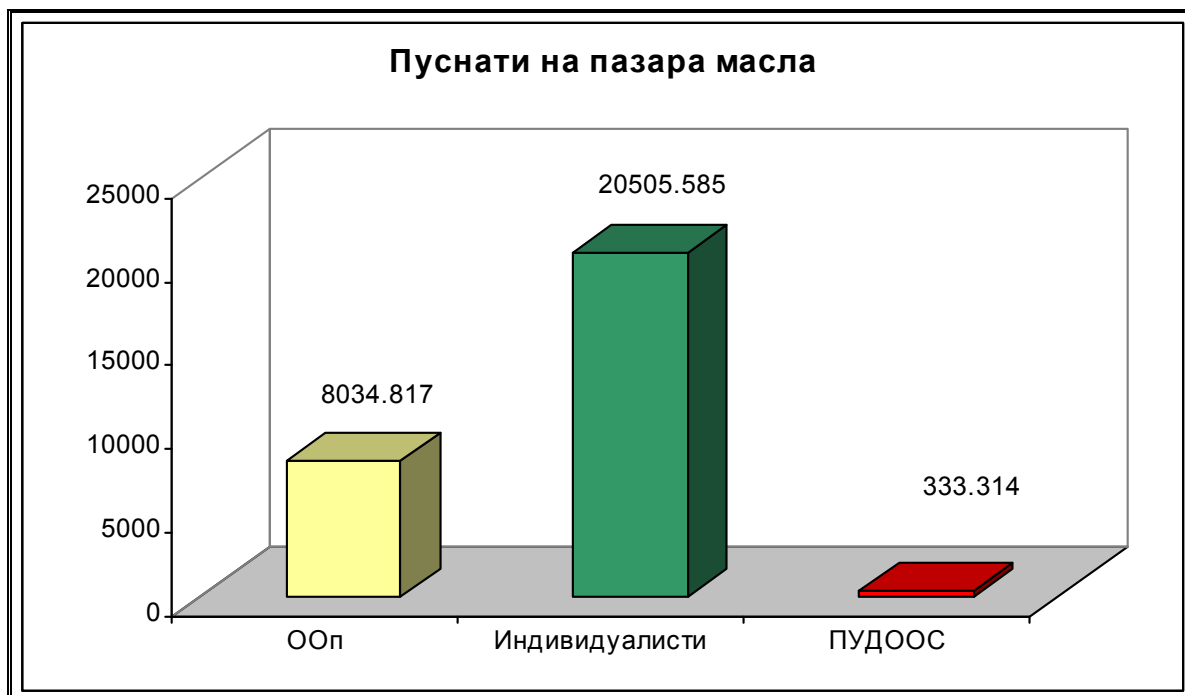
Съгласно чл. 52 от Наредбата, организациите по оползотворяване на масла и лицата, които пускат на пазара масла и изпълняват индивидуално задълженията си, до 31 март на текущата година представят на министъра на околната среда и водите доклад за предходната година, изготвен след проведен независим финансов одит в съответствие с разпоредбите на Закона за независимия финансов одит (ЗНФО).

По данни от одиторските доклади количеството на пуснатите на пазара масла за 2011г. е 28540.402т., като членовете на организациите по оползотворяване са пуснали на пазара 8034.817т. масла, а лицата изпълняващи индивидуално задълженията си – 20505.585т.

Съгласно Наредбата за определяне на реда и размера за заплащане на продуктова такса за продукти, след употребата на които са образуват масово разпространени отпадъци (приета с ПМС № 120 от 30.05.2008 г.) единичният размер на заплатената продуктова такса в ПУДООС от лицата, които не членуват в ООп и не изпълняват задълженията си индивидуално е 0.64 лв/кг. При преизчисляване на събраната сума от заплатени продуктови такси в ПУДООС за масла през 2011г., спрямо таксата, пуснатите на пазара масла са 333.314т.

По данни от одиторските доклади (на организациите по оползотворяване и на лицата изпълняващи задълженията си индивидуално) и от ПУДООС общото количество на пуснатите на пазара масла е 28873.716т.

Фиг.1

Източник: МОСВ, ПУДООС

По данни на националния статистически институт (НСИ) за 2011г маслата:

- въведени на територията на РБългария от друга държава – членка на ЕС, и/или внесени от държава извън ЕС са 23142751.23 кг;
- изпратени от територията на Република България към друга държава – членка на ЕС, и/или изнесени към държава извън ЕС са 23839109.77 кг;
- произведени в страната са 33241000 кг;
- пуснати на пазара са 32544641.46 кг.

Пуснатите на пазара на Република България масла се определят като към количеството внесени/въведени се прибави количеството произведени и се извади количеството изнесени/изведени масла за съответната година.

2. Събрани отработени масла

Лицата, които извършват дейности по събиране на отработени масла, предоставят на изпълнителния директор на ИАОС информация за текущата година по тримесечни периоди. В 10-дневен срок от получаването им, данните се обобщават и предоставят на публичен достъп на интернет страницата на ИАОС.

Табл.1

Справка за събраните отработени масла и отпадъчни нефтопродукти	
Период	Общо количество събрани отработени масла /тон/ ⁽¹⁾
01.01. - 31.03	1 974.997
01.04. - 30.06	2 304.871
01.07. - 30.09	2 715.468
01.10. - 31.12	2 545.339
01.01. - 31.12	9 540.675

Източник: ИАОС

През отчетната 2011г количествата на събраните отработени масла и отпадъчни нефтопродукти е 9540.675т.

3. Оползотворени и/или обезвредени масла

Съгласно чл.41 от Наредбата, лицата които извършват дейности по оползотворяване на отработени масла, изготвят информация за количествата оползотворени отработени масла. Тези лицата, които извършват дейности по оползотворяване чрез регенериране на отработени масла изготвят и справка за количествата оползотворени отработени масла чрез регенериране, която включва описание на получените продукти (базови или други масла), стандарта им за съответствие и количеството на реализираната продукция.

Съгласно ДР на Наредбата "регенериране на отработени масла" е процес на получаване на базови масла чрез повторно рафиниране на отработените масла, осигуряващ отделяне на съдържащите се в тях замърсители, продукти на окисление и добавки. "Базови масла" са масла с определен вискозитет, получени чрез смесване на базови маслени компоненти. Използват се за получаване на моторни, трансмисионни и индустриални масла след добавяне към тях на съответни видове добавки (присадки).

За изпълнение на целта по оползотворяване на отработени масла на национално ниво, ИАОС обобщава получената информация съгласно кодовете за отработени масла в Регламент (ЕС) № 849/2010 на Комисията от 27 септември 2010 година за изменение на Регламент (ЕО) № 2150/2002 на Европейския парламент и на Съвета относно статистиката на отпадъците.

По данни получени в ИАОС, във връзка с изпълнението на Наредбата, през 2011г. са оползотворени 11014.874т. ОМ, от които 9658.994. чрез регенериране и 1355.88т. по други методи. На Фиг. 2 е показано процентното разпределение по методи на оползотворените през периода ОМ.

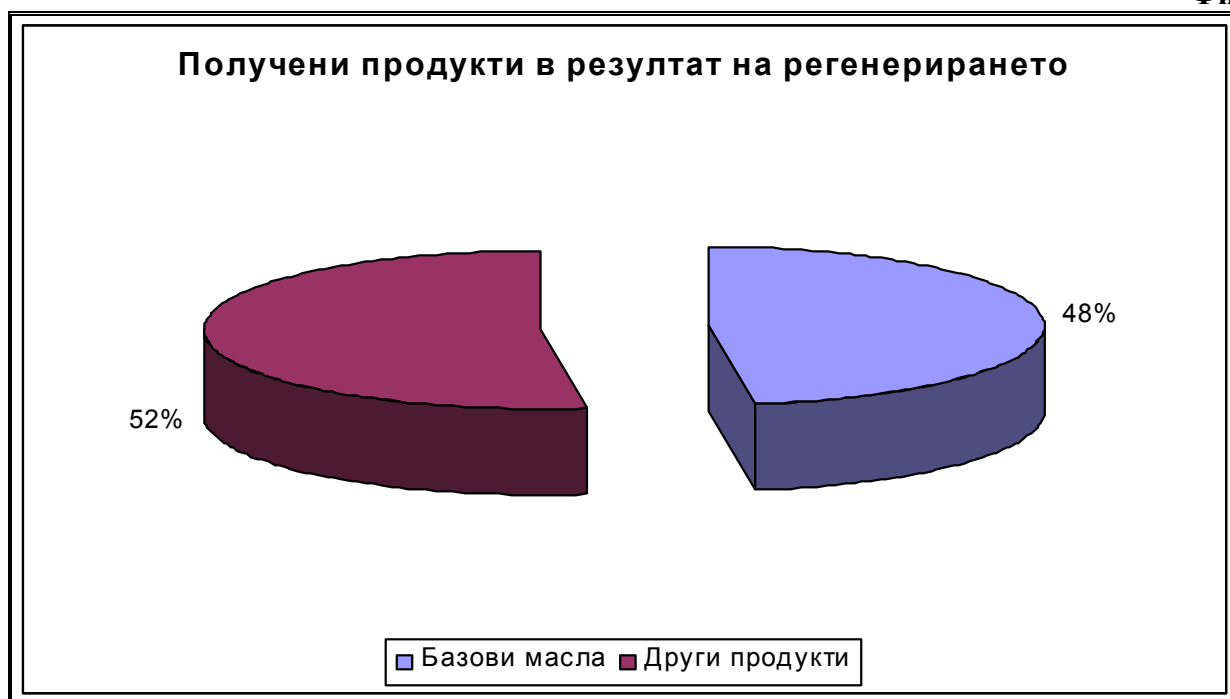
Фиг.2

Източник: ИАОС

Получените в резултат на регенерирането продукти са 9338.535., от които 4464.112т. са базовите масла и 4874.423т. други продукти – битуми, греси и др. На Фиг. 3 е показано процентното разпределение на продуктите, получени в резултат на регенерирането.

Фиг.3

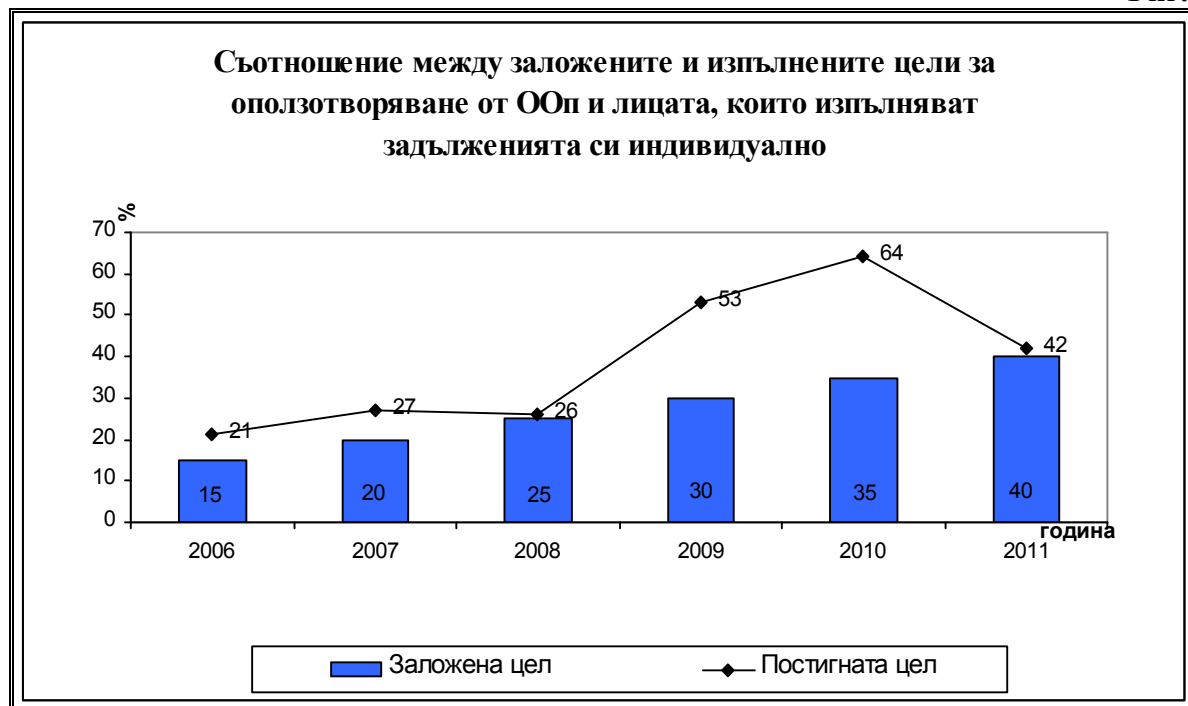
Източник: ИАОС

През 2011г. са оползотворени и 2267.410 т отработени масла, чиито кодове съгласно Наредба № 3 от 01.04.2004 г. за класификация на отпадъците не са част от Регламента на статистиката – отпадъци от обезмасляване, трюмови масла, горива, отпадъци от колектори и други емулсии, отпадъци съдържащи масла и нефтопродукти, както и масла от сепариране.

IV. Изпълнение на заложените в Наредбата цели

Съгласно Наредбата лицата, които пускат на пазара масла са отговорни за оползотворяването на отработени масла в количество (в тонове) не по-малко от 40 на сто от количеството (в тонове) масла, пуснати от тях на пазара на Република България през текущата година.

Фиг. 4

Съгласно Заповед РД – 425 / 30.05.2012г. всички организации по оползотворяване на отработени масла, както и 26 от лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално се освобождават от заплащане на продуктова такса поради това, че са доказали изпълнение на задълженията си за събиране и оползотворяване на отработени масла и са изпълнили целта, заложена в Наредбата, като достигнатото оползотворяване на ОМ е в порядъка на 42 %.

Със Заповед РД – 461 / 12.06.2012г. се определя „Глобал Лубрикантс Енд Кемикълс“ ЕООД да заплати продуктова такса поради това, че като лице, което изпълнява задълженията си индивидуално, не е доказало задълженията си за събиране и оползотворяване на ОМ и изпълнение на целите.

На Фиг.5 е изобразено процентното съотношение на заложените в Наредбата цели по оползотворяване за период от влизането и в сила до отчетната година и постигнатите цели на национално ниво. В национален мащаб оползотворяването на ОМ достига 38%.

Заклучение

От събраната и обработена информация за 2011г. могат да се направят следните заключения:

1. На територията на страната има 6 действащи организации по оползотворяване на ОМ.
2. На територията на страната има 27 фирми с утвърдени програми за индивидуално изпълнение на целите по Наредбата.
3. Всички ООп са доказали изпълнение на задълженията си по оползотворяване на ОМ и са постигнали заложените в Наредбата цели.
4. С изключение на „Глобал Лубрикантс Енд Кемикълс“ЕООД, всички лица, изпълняващи задълженията си индивидуално са постигнали заложените в Наредбата цели и са доказали изпълнение на задълженията си.
5. Постигнатата цел по оползотворяване на национално ниво е 38%.